

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДВНЗ «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
EURÓPSKY INŠTITÚT ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA
EASTERN EUROPEAN DEVELOPMENT AGENCY n.o.
WYŻSZA SZKOŁA KOMUNIKACJI I ZARZĄDZANIA
УКРАЇНСЬКИЙ ВІДКРИТИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ СВІТИ
РІВНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Матеріали

МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ «ЕКОНОМІЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ АСПЕКТИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ»

9 листопада 2018 р.

EURÓPSKY INŠTITÚT
ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA

WYŻSZA SZKOŁA
KOMUNIKACJI
I ZARZĄDZANIA

VÝCHODOEURÓPSKA AGENTÚRA PRE ROZVOJ n.o.
EASTERN EUROPEAN DEVELOPMENT AGENCY n.o.

Україна
Словацька Республіка
2018

**NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE
UNIVERSITY OF EDUCATIONAL MANAGEMENT
EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC INSTITUTE OF MANAGEMENT AND PSYCHOLOGY
EURÓPSKY INŠTITÚT ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA
EASTERN EUROPEAN DEVELOPMENT AGENCY n.o.
WYŻSZA SZKOŁA KOMUNIKACJI I ZARZĄDZANIA
UKRAINIAN OPEN UNIVERSITY OF POSTGRADUATE PEDAGOGICAL EDUCATION
RIVNENSKIY REGIONAL INSTITUTE OF POSTGRADUATE PEDAGOGICAL EDUCATION**

**Materials
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL SEMINAR
«SOCIAL, ECONOMIC AND INFORMATIONAL ASPECTS OF
EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES»**

9 November, 2018

**EURÓPSKY INŠTITÚT
ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA**

**VÝCHODOEURÓPSKA AGENTÚRA PRE ROZVOJ n.o.
EASTERN EUROPEAN DEVELOPMENT AGENCY n.o.**

**Ukraine
Slovak Republic
2018**

УДК 373/.378.013:316.422](082)(0.034.44)

***Збірник затверджено рішенням вченої ради Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»***

Протокол № 6 від 18.12.2018 року

Організатор конференції: Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»

Збірник містить матеріали за такими тематичними напрямками:

- Публічне управління та адміністрування;
- Економіка;
- Менеджмент;
- Педагогіка, спеціальна освіта;
- Психологія;
- Соціальні комунікації.

Міжнародний науково-практичний семінар «Економічні, соціальні та інформаційні аспекти європейських інтеграційних процесів»: Матеріали Міжнародного науково-практичного семінару «Економічні, соціальні та інформаційні аспекти європейських інтеграційних процесів», 9 листопада 2018 р. – К.: Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2018. – електрон. опт. диск. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://umo.edu.ua/materiali-konferencij-nimp>

Матеріали подано в авторській редакції

Висловлені у виданні думки належать виключно авторам

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних та інших відомостей

© ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2018

ЗМІСТ

Постосва О. Г.

Запровадження нових правил державної допомоги в Україні
в контексті європейської інтеграції 5

Брусенцева О. А.

Досвід впровадження «цифрової компетентності» в
європейських країнах 10

Мурашко О. В.

Податкова система як важіль впливу державних інституцій
на ефективність діяльності підприємств 20

Палькевич Ю. С.

Регулювання пільгового кредитного забезпечення
конкурентоспроможності аграрних підприємств 26

Наливайко Г. В.

Вплив соціальних змін на реформування в освіті та
прискорення європейських інтеграційних процесів 31

Вініченко А. А.

Соціокультурні трансформації українського суспільства в
умовах євроінтеграції 41

Гаврилишена О. О.

Проблема підручників у педагогічній теорії і практиці: досвід
Фінляндії 47

Бочарова С. П.

Рекомендації щодо ефективності управління
інформаційним забезпеченням закладу загальної середньої
освіти з використанням інформаційно-комунікаційних
технологій 54

Постоева О. Г.,

експерт проекту ЄС, канд. пед.
наук, доцент кафедри економіки,
підприємництва та менеджменту
Навчально-наукового інституту
менеджменту та психології
ДВНЗ «Університет менеджменту
освіти», м. Київ (Україна)

ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ПРАВИЛ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Згідно Угоди про асоціацію з ЄС та Договору про Енергетичне співробітництво наша країна зобов'язалась здійснити одне з нелегких завдань - гармонізувати національне законодавство із законодавством ЄС.

У серпні 2017 року в Україні набув чинності Закон про державну допомогу суб'єктам господарювання [1], ухвалений Верховною Радою. Цей Закон виступає правовою основою для нової системи державної допомоги, на чолі якої поставлений Антимонопольний комітет України (АМКУ).

Закон встановлює правові засади проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції, спрямований на забезпечення захисту та розвитку конкуренції, підвищення прозорості функціонування системи державної

допомоги та дотримання міжнародних зобов'язань України у сфері державної допомоги [1].

Відповідно до Закону, АМКУ став уповноваженим органом, що здійснює контроль за наданням державної допомоги та оцінює її доцільність. Його робота стосується як майбутньої підтримки суб'єктам господарювання, так і вже наявної.

Закон і нова система державної допомоги має низку переваг для соціально-економічного розвитку країни.

Державну допомогу в Україні отримує безліч підприємств. Іноді це великі компанії з мільйонними оборотами, іноді – невеликі комунальні підприємства районного рівня. Форми державної допомоги також відрізняються: найчастіше це або прямі дотації, або субсидії або податкові пільги. Об'єднує їх те, що в підсумку держава дає гроші на утримання або відмовляється від свого прибутку на користь важливого для економіки або корисного для громадян країни підприємства.

Згідно Закону, *державна допомога суб'єктам господарювання* (далі - державна допомога) - підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності [1]. Як і в Європейському Союзі, в Україні закон забороняє державну допомогу, окрім випадків передбачених законодавством.

На практиці ж державна допомога десятиліттями залишалася «сірою зоною» української економіки. Точні обсяги державної допомоги роками не рахували (останнє дослідження датоване 2013 роком), єдиних правил і критеріїв надання не було, а рішення про

підтримку підприємств затверджували з огляду не тільки на економічні, а іноді з політичні або навіть особисті інтереси. Зрештою маємо ситуацію, коли з бюджету країни щорічно виділяються мільярди гривень, але заміряти економічний ефект цих вкладень неможливо [2].

Водночас зараз немає механізму, який би дав можливість легко відстежити, ким, коли і на яких підставах виділяється державна допомога. Міністерства, так само як і обласні і міськадміністрації, самостійно ухвалюють рішення про надання державної допомоги окремим підприємствам. Тому, щоб зрозуміти, яким був обсяг допомоги і чи була вона обґрунтованою, необхідно проводити аудит у кожному окремому випадку. Коли одержувачів тисячі, зробити це дуже складно, а для звичайного громадянина – неможливо. Насамперед тому, що чітких вимог до звітності щодо державної допомоги донедавна не було [2].

Наслідок недостатнього контролю – корупція, виділення мільйонних бюджетів підприємствам, які іноді існують тільки на папері, нецільове використання допомоги, а також викривлення ринкової конкуренції. Одна справа, коли державну допомогу на розвиток отримують дитячі садки, інша – підприємства, що працюють на висококонкурентному ринку. Така допомога призводить до спотворення конкуренції, а вигоду від неї часто отримують керівники підприємства, а не економіка чи жителі країни [2].

Новий Закон покладає на АМКУ завдання зі створення єдиного реєстру державної допомоги. Це означає, що незабаром в Україні з'явиться сайт, де будь-який українець зможе побачити, на підтримку яких підприємств йдуть його податки. А власники

підприємств – зрозуміти, чи не отримує їхній конкурент несправедливу державну допомогу. Реєстр міститиме дані про одержувача допомоги, відомство, яке її надало, а також опис преференцій, які отримує підприємство. Інформація буде оновлюватися щороку – надання звітів про державну допомогу тепер стане обов'язковим.

Перелік одержувачів допомоги також зазнає змін. *Відповідно до вимог ЄС, державна допомога спрямовуватиметься переважно на вирішення соціальних проблем, з якими вільний ринок поки не може впоратися: інновації і розвиток науки, освіта, вирішення екологічних проблем, розвиток малого і середнього бізнесу тощо.* Практично для кожної сфери економіки АМКУ спільно з Кабміном і колегами з ЄС зараз розробляє конкретні критерії допустимості державної допомоги.

Разом з тим, дія цього Закону не поширюється на підтримку [1]:

1) у сфері сільськогосподарського виробництва та рибальства, виробництва зброї і військового спорядження для потреб Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України;

2) господарської діяльності, пов'язаної з:

інвестуванням в об'єкти інфраструктури із застосуванням процедур державних закупівель;

наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання

таких послуг. Перелік послуг, що становлять загальний економічний інтерес, встановлюється Кабінетом Міністрів України;

3) проектів, що реалізуються Українським культурним фондом у порядку, встановленому Законом України "Про Український культурний фонд".

Підвищений контроль за державна допомогою допоможе знизити її обсяги, але водночас у разі збільшити коефіцієнт корисної дії. Так, за даними 2013 року, Україна витратила еквівалентно приблизно 6% свого ВВП на державну допомогу, тоді як середній показник у Європі останніми роками не перевищував і 1% [3]. Якщо Україна зможе хоча б трохи наблизитися до європейських показників, це відчутно знизить тиск на державний та місцеві бюджети.

Реформа державної допомоги повинна завершитися до 2022 року. Уже найближчим часом буде створено повний перелік чинних заходів державної підтримки і єдиного відкритого реєстру. Паралельно ведеться робота над визначенням чітких критеріїв надання нової допомоги, вдосконалюються нормативна база і проводиться роз'яснювальна робота як з одержувачами, так і органами влади, які виділяють допомогу, для того, щоб перехід на нову систему виявився комфортним для всіх сторін.

До 2020 року всі роботи щодо реформи ведуться у співпраці з європейськими експертами в межах проекту технічної допомоги ЄС "Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги". В основу змін буде покладено передовий європейський досвід [2].

Отже, нові правила подолають відсутність контролю, нецільове використання, спотворення конкуренції, та сприятимуть підтримці соціально-значущих підприємств, справедливій конкуренції.

Список використаних джерел:

1. Закон про державну допомогу суб'єктам господарювання. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1555-18>
2. Ю. Терентьев. Навіщо Україні нова система держдопомоги / Ю. Терентьев // Новое время: Бизнес – Режим доступу: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/navishcho-ukrajini-nova-sistema-derzhdopomohi-2494043.html>
3. Official Web Site of the European Commission / State Aid Scoreboard. - Режим доступу: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html?fbclid=IwAR3r_iZAVcjPH_XEKzwAFmmdRc537c-hNOppE5RJRP1I1lfatGIpDnoQyM

Брусенцева О.А.,

канд. економ. наук., старший
викладач кафедри економіки,
підприємництва та менеджменту
Навчально-наукового інституту
менеджменту та психології
ДВНЗ «Університет менеджменту
освіти», м. Київ (Україна)

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ «ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ» В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Концепція навчання протягом усього життя має велику суспільну значущість, вона полягає в забезпеченні кожної людини здатністю до постійного розвитку, самовдосконалення, всебічної

реалізації і сприяє забезпеченню процвітання всього суспільства. Рекомендація Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу (ЕС) (2006 р.) визнала вісім основних компетенцій для навчання протягом життя: спілкування рідною мовою; спілкування іноземними мовами; математична компетенція та основні компетенції в науці та техніці; цифрова компетенція; вміння вчитися; соціальні та громадянські компетенції; підприємництво; культурне усвідомлення та вираження.

Цифрова компетенція (Digital Competence – DigComp), яка була підтверджена як найважливіший пріоритет для Європейської Комісії (Європейська Комісія), швидко розвивалась протягом останніх десятиліть. Це необхідні «життєві навички», які можна порівняти з грамотністю та вмінням рахувати. Саме тому цифрові компетенції стали в останні десятиріччя «як вимогою, так і правом».

Разом з тим об'єктивно в світі склалася так звана «цифрова нерівність». У міжнародній економіці термін «цифровий розрив» або «цифрова нерівність» став використовуватися майже одночасно з терміном «інформаційне суспільство». Він увійшов в оборот 1999 р. після публікації доповіді міністерства торгівлі США «Провал у Мережі: визначення цифрової нерівності».

Європейський Союз постав перед завданням розробити та визначити компетенції та сфери компетенції як компоненти електронного громадянства та сприяти рішенню проблеми «цифрового розриву».

На сьогодні участь у цифровому домені вже не є питанням «мати» або «не мати» доступ до мережі, а скоріше проблемою компетенції. цифрове включення більше залежить від знань,

навичок та ставлення, ніж до доступу до мережі та її використання.

Дослідження «Навчання та навички» цифрової ери» - Digital Competence (DigComp) було розпочато підрозділом Institute for Prospective Technological Studies (JRC) (Об'єднаного дослідницького центру) Інститутом перспективних технологічних досліджень (IPITS IS) у 2005 р. Дослідження DigComp було розпочато з метою сприяти кращому розумінню та розвитку цифрової компетенції в Європі.

Результат дослідження - надання Європейській Комісії та державам-членам ЄС науково-обґрунтованої підтримки політики щодо використання потенціалу цифрових технологій для впровадження інновацій у навчання та навчальні практики, покращення доступу до безперервного навчання, а також для удосконалення нових (цифрових) навичок та компетенцій, необхідних для працевлаштування, розвитку особистості та соціальної інтеграції.

В дослідженні було розглянуто комплекс компетенцій, яких сьогодні потребують громадяни в умовах «цифровізації» економіки.

1. Цілі та завдання дослідження.

Метою проекту було визначити вичерпні дескриптори цифрової компетенції. Проект здійснювався з січня 2011 р. по грудень 2012 р. Дослідження DigComp передбачало створення консенсусу на європейському рівні щодо компонентів цифрової компетенції шляхом розробки концептуальної основи компетенцій.

Пропозиція DigComp розглядалася як загальна або мета-структура для поточних рамок, ініціатив, навчальних програм та сертифікатів, для розробки нових ініціатив з більш широким використанням цифрових компетенцій.

DigComp був розроблений як науковий проект та інтенсивні консультації із зацікавленими сторонами, спочатку від імені Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture (DG EAC) (Генерального директорату з питань освіти, молоді, спорту та культури), а також останнім часом, від імені European Commission Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion (DG EMPL) (Директорату з питань зайнятості, соціальних справ та інтеграції Європейської комісії). Було проведено більше 20 основних досліджень з цих питань, результати досліджень опубліковані в понад 100 різних виданнях.

Європейська система компетенцій для громадян DigComp запропонувала інструмент для покращення цифрової компетенції громадян.

Розглянемо історію дослідження DigComp. Проект складався з кількох етапів, деякі з яких включали обов'язкове поширення проміжних результатів у формі звіту).

1. Концептуальне відображення цифрової компетентності, де обговорювались і уточнювались основні поняття.
2. Збірка тематичних досліджень, в якій збирались та аналізуались декілька сучасних рамок та ініціатив з цифрової компетенції.
3. Онлайнові консультації з зацікавленими сторонами, де були зібрані та структуровані думки експертів щодо основних компонентів цифрової компетенції.
4. Проведення експертного майстер-класу з уточнення першої версії та онлайн-консультації і перевірка попереднього підходу.
5. Проект пропозиції щодо концептуальної основи, в якому три попередніх пункти об'єднувались та редагувались.

6. Консультації з багатьма зацікавленими сторонами, де було досягнуто консенсусу та вдосконалено дескриптори (за допомогою інтерв'ю, розповсюдження та проведення семінару).

7. Подальша остаточна пропозиція з урахуванням відгуків, отриманих від зацікавлених сторін.

Також при розробці проекту DigComp були враховані існуючі рамки з міжнародних досліджень в галузі освіти, які вимірюють будь-який з елементів структури DigComp, а саме: Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC) (Програма міжнародної оцінки компетенції дорослих), The Programme for International Student Assessment (PISA) (Програма міжнародної оцінки студентів), International Computer and Information Literacy Study (ICILS) (Міжнародне вивчення комп'ютерної та інформаційної грамотності).

Таким чином, уперше опублікований в 2013 р., DigComp 1.0 став посиланням на розробку та стратегічне планування ініціатив цифрової компетенції як на європейському рівні, так і на рівні окремих держав ЕС. Проект з використанням дескрипторів ґрунтувався на трьох попередніх етапах проекту в якості будівельних блоків: концептуальне відображення, аналіз конкретних прикладів, онлайн-консультація.

Матриця структури цифрової компетенції включала 5 вимірів (сфери компетенції; компетенції; рівень кваліфікації; приклади знань, навичок та ставлення; цілей). Було прийнято рішення перейти на три рівні. Загальний базовий рівень (від «усвідомлення та розуміння» рівня А (базовий рівень) к «можливості використовувати навички» для В (середній рівень), до «активного залучення в практику» для С (прогресивний).

У червні 2016 р. JRC опублікував DigComp 2.0, оновлюючи термінологію та концептуальну модель, а також демонструючи приклади її впровадження на європейському, національному та регіональному рівнях. Заключний звіт дослідження DigComp 2.1, прийнятий в 2017 р. являє собою детальну основу для розвитку цифрової компетенції всіх громадян.

Рамки є результатом широкого консультування зацікавлених сторін. Вони складаються з докладних описів усіх компетенцій, необхідних для вміння володіти цифровим середовищем, описує їх з точки зору знань, вмінь та навичок. Для кожної компетенції пропонуються три рівня знань. У звіті також представлена мережа самооцінки для відображення рівнів цифрової компетенції.

Поточна версія DigComp 2.1 зосереджена на розширенні початкових трьох рівнів кваліфікації до більш тонкого опису восьми рівнів, а також надає приклади використання для цих восьми рівнів.

Цифрова компетенція має розглядатися як найважливіший пріоритет для України. Досвід впровадження DigComp в ЕС потребує подальшого вивчення та впровадження в українську освіту.

Список використаних джерел:

1. *DigComp: A framework for developing and understanding digital competence in Europe* / Anusca Ferrari // *European Commission EUR 26035– Joint Research Centre – Institute for Prospective Technological Studies. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013. – 45 p.*
2. *DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens with eight proficiency levels and examples of use* / Stephanie Carretero, Riina Vuorikari and Yves Punie. – *Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017.*
3. *Background Review for Developing the Digital Competence Framework for Consumers: JRC Technical Reports* / Fielder Anna, Vuorikari Riina, Rodríguez-Priego Nuria, Punie, Yves. – *Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016.*

4. Сіленко А. Цифрова нерівність як глобальна соціально-політична проблема / А. Сіленко // Політичний менеджмент. – 2006. – № 3. – С. 51–61.

5. Брусенцева О. А. Тенденції переходу України до «цифрової економіки» / О. А. Брусенцева // Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інноваційних трансформацій: електронне наук.-практ. вид.: зб. тез II Міжнар. наук.-практ. конф. – Київ–Суми, 2017. – Режим доступу: <http://umo.edu.ua/materiali-konferencij-nimp/ii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferenc-26-04-0,21> друк. арк.

6. Брусенцева О. А. Вплив Industry 4.0 на сучасний освітній простір / О. А. Брусенцева // НАПН України; Вісник післядипломної освіти. – 2016. – № 17 (30). – Режим доступу: <http://umo.edu.ua/zbirnik-naukovikh-pracj-visnik-pisljadiplomnoji-osviti>

Морозова М. Е.,

канд. пед. наук, доцент, доцент
кафедри економіки, підприємництва
а та менеджменту Навчально-
наукового-інститут менеджменту та
психології ДВНЗ «Університет
менеджменту освіти», м. Київ
(Україна)

МИСТЕЦТВО УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ

В сучасний період, коли діяльність підприємства залежить від ефективності стратегічних рішень, ефективності роботи керівництва і кадрового потенціалу, одним з виходів може бути застосування проектного підходу. Необхідність підвищення результативності діяльності, концентрації зусиль і ресурсів на процесах, що створюють цінність, необхідність зниження

непродуктивних витрат змушують керівництво підприємств шукати більш ефективні підходи до управління проектами.

Сьогодні ключовими тенденціями управління проектами є пошук ефективних механізмів зберігання та застосування знань, які побудовані на основі перенесення знань і кращої практики.

Однією з важливих складових управління проектами є прогнозування, яке зводиться до визначення можливих шляхів вирішення проблем управління на основі наявних знань і досвіду. Таке прогнозування засноване на узагальненні експериментальних даних і знанні об'єктивних закономірностей розвитку явищ, спостережуваних у проекті. Реалізація подібних функцій базується на знаннях і кращій практиці, які зберігаються в структурованій пам'яті менеджерів проектів і організацій.

Наукові основи управління проектами були розроблені такими зарубіжними вченими, як Рассел Д. Арчибалд, Г. Гант, А.Файоль, Дю Понт, Г. Ланге, Хіроші Танака та ін. Українську школу проектного менеджменту представляють такі відомі дослідники, як С. Бушуєв, Н. Бушуєва, В. Гогунський, І. Кононенко, К. Кошкін, О. Малєєва, І. Чумаченко та ін.

З урахуванням основних особливостей і обмежень проектної діяльності можна дати наступне визначення поняття, *управління проектами* - це область менеджменту, що охоплює ті сфери виробничої діяльності, в яких створення продукту або послуги реалізується як унікальний комплекс взаємопов'язаних цілеспрямованих заходів при певних вимогах до термінів, бюджету та якості очікуваного результату.

Таким чином, управління проектами можна визначити як сукупність заходів, спрямованих на оптимальне кількісне й якісне

формування цілей для досягнення відповідної мети. Пропонуємо таку схему управління проектами (рис. 1.).

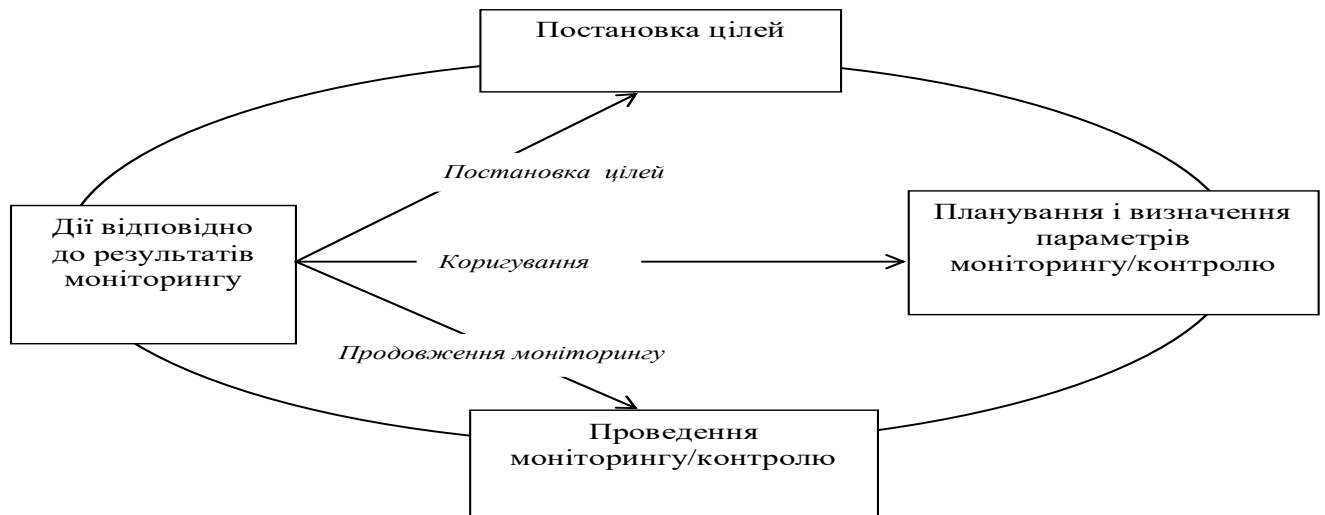

Рис. 1. Схема управління проектами

Потрібно пам'ятати, що розпочинати будь які впровадження потрібно поступово. Якщо керівництво та персонал з ними не ознайомлені, необхідно налаштуватись на підготовку даного заходу та розписати всі етапи впровадження. Спочатку слід використовувати прості технології роботи, а потім поступово ускладнювати роботу.

Важливу роль у забезпеченні успішного впровадження якісних змін, відіграє саме процес управління проектами, модернізація потребує реформування технологій управління. Цей процес стосується всіх рівнів і передбачає, насамперед, оновлення діяльності, наповнення їх новим змістом і значенням потребує визначеності цільових функцій структур, усунення дублювання в їх діяльності.

На нашу думку важливим також є те, що проекти можна розділити на три групи:

1. стратегічні - ті, реалізація яких вносить в роботу організації суттєві зміни;
2. удосконалення операційної діяльності, що поліпшують властивості складових організації;
3. підтримки відповідності, спрямовані на збереження характеристик елементів організації на необхідному рівні.

Потрібно також пам'ятати, що коректне управління проектом полягає в умілому застосуванні досвіду, інструментів, знань і технік, необхідних для досягнення поставлених завдань. Відповідно, управління проектами орієнтоване на отримання конкретного продукту або послуги (операційний рівень). Таким чином, в залежності від того, що робиться управління, змінюється набір вимог до керівника, а також рівень його повноважень.

Отже, найважливішими складовими управління проектом є чітка орієнтація на результативність заходів, необхідність їх досягнення у визначений проміжок часу в умовах обмеженості ресурсного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Морозова М. Е. *Механізми стимулювання в управлінні проектами* / М.Е. Морозова / *Project approach and educational innovations in the context of integration into the European education area: the collection of materials of the international scientific and practical conference (March 21, 2018, Lodz) [Electronic resource]*. – Poland: Lodz, 2018. – С. 184–186.
2. *Проектний менеджмент для інноваційного розвитку освітніх організацій України: навч. посіб. для підготовки магістрів за спеціалізаціями "Управління навчальним закладом" та "Управління проектами", підвищення кваліфікації слухачів, керівників навчальних закладів* / З. В. Рябова, А. Б. Єрмоленко, Т. А. Махия, М. Е. Морозова та ін. // За заг. ред. академіка В. В. Олійника, маг. Ф. Фреха; НАПН України, ДВНЗ "Ун-т менедж. освіти"; КультурКонтакт Австрія. – К., 2016. – 118 с.

Мурашко О.В.

канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри економіки, підприємництва
та менеджменту Навчально-
наукового-інститут менеджменту та
психології ДВНЗ «Університет
менеджменту освіти», м. Київ
(Україна)

ПОДАТКОВА СИСТЕМА ЯК ВАЖІЛЬ ВПЛИВУ ДЕРЖАВНИХ ІНСТИТУЦІЙ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

В різні періоди становлення і розвитку кожної держави формувалась і розвивалась система податків, яка відповідала умовам даного періоду. Державні доходи можуть формуватись різними методами.

Зокрема, доходи від операцій з капіталом – це кошти, які отримує держава від продажу землі та майна, яке належить державі. Однак такі доходи будуть носити разовий характер, надходження коштів не буде регулярним.

За недостатності коштів, які отримує держава за, можуть використані грошова емісія або залучатись запозичені кошти, фактично - позики. Однак негативним наслідком грошової емісії є інфляція. Позики негативно впливають на інвестиції і сприяють збільшенню податкового навантаження в майбутньому для їх погашення, що буде негативним додатковим тягарем для наступних поколінь.

Таким чином переважну більшість (80%-90%) доходів бюджету забезпечують податки. Вони зараз стали об'єктивним елементом економічних відносин між державою та підприємництвом. Важливою складовою економіки України в сучасних умовах є формування вітчизняної системи оподаткування, яка забезпечує необхідними фінансовими ресурсами економічний та соціальний розвиток держави і виконання нею своїх функцій.

Під категорією податки слід розуміти не лише термін податки, а платежі податкового характеру. До податкових доходів відносяться передбачені податковим законодавством України (як і інших країн з ринковою економікою) податки, збори та інші обов'язкові платежі Платниками податків є як юридичні так і фізичні особи. Отже податки – дуже важлива річ, яка стосується кожного підприємця і кожного громадянина.

Сутність податків проявляється в їх функціях. Основними функціями податків є: фіскальна, яка полягає в наповненні бюджету і розподільча або регулююча – полягає в регулюванні економіки, а також інші функції, зокрема – соціальна, стимулююча, антимонопольна, антиінфляційна, виховна.

Реалізація тільки фіскальної функції податків має об'єктивні обмеження. Сума коштів, які надходять до бюджету в період спаду ділової активності знижується, оскільки величина податкових надходжень до бюджету безпосередньо залежить від величини доходів платників податків.

Регулююча функція полягає в активному впливі держави на економічні і соціальні процеси. Дана функція пов'язана з розподілом податків між юридичними і фізичними особами, сферами економіки; вона дозволяє регулювати доходи різних груп

населення. Регулююча функція податків проявляється не тільки в сфері бізнесу, а і через платоспроможність фізичних осіб на ринку.

Соціальна функція податків тісно пов'язана з фіскальною і регулюючою. Податки стягуються в більшому розмірі із забезпечених верств населення, при цьому значна їх частка у вигляді соціальної допомоги повинна надходити до малозабезпечених осіб. Значення соціальної функції значно зростає в періоди економічної кризи, коли більша частина населення потребує соціального захисту.

Слід зазначити, що таке визначення функцій є більш теоретичним і не означає, що саме так буде діяти податкова система держави. В кожній країні це визначається не тільки наукою і теорією, але і практикою, дотриманням податкового законодавства і основних принципів оподаткування.

В умовах ринкових відносин, коли державна власність не є домінуючою, основним методом формування доходів держави є податки, які в кожній країні становлять податкову систему. Податкова система – це сукупність різних видів податків, зборів та інших платежів, які віднесені до податкових. Важлива вимога – податки повинні бути взаємопов'язані між собою, доповнювати один одного. Визначальною базою побудови податкової системи є обсяг коштів, які потребує держава для виконання своїх функцій.

Розвиток податкової системи держави іде через податкову політику - діяльність держави у сфері встановлення і стягнення податків. Основні принципи податкової політики: економічна ефективність і соціальна справедливість.

Важливим є:

1) не створити систему з надто високим рівнем оподаткування, що приведе до зацікавленості в несплаті податків;

2) створення ефективної системи контролю за правильністю і своєчасністю здійснення платежів.

З погляду соціальної справедливості платниками податків мають бути всі члени суспільства, котрі отримують доходи.

Принципи побудови податкової системи держави є дискусійними серед економістів, існують різні погляди з різних позицій. В економічній літературі згадуються різні функції податків. Але при різних трактуваннях сутність податків залишається незмінною. Податкова система держави з ринковою економікою повинна бути побудована на таких основних принципах, недотримання яких призведе неодмінно до неефективності всієї податкової системи. Такими основними принципами є:

- принцип обов'язковості сплати податків і платежів;
- принцип рівності усіх платників перед законом та недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації;
- принцип соціальної справедливості;
- принцип обґрунтованості;
- принцип економічності оподаткування (обсяг надходжень від податків та зборів значно перевищує витрати на їх адміністрування);
- принцип стабільності;
- принцип доступності (чіткий і зрозумілий порядок оподаткування).

Зараз основні засади і принципи податкового законодавства визначені в Податковому Кодексі України, який набув чинності з

2011 року. Але практика становлення і розвитку податкової системи в Україні свідчить тільки про декларативний характер цих принципів. Зокрема, часті зміни чинного податкового законодавства не відповідає принципу стабільності. Формулювання і трактування законів і положень – не відповідає принципу доступності (про який в Кодексі і не згадується) та ін.

Податки, точніше їх ставки повинні бути обґрунтованими, інакше при явно завищених ставках збільшується частка тіньової економіки, від чого бюджет країни тільки програє; збільшення ставки податку ще не означає збільшення надходжень від такого податку в бюджет.

Фактично не діє і принцип соціальної справедливості по відношенню до незаможних верств населення і пересічних громадян; отже і не виконується соціальна функція податків, що особливо спостерігається в період кризи.

Тому правильними можна вважати твердження міжнародних експертів, що податкове законодавство України в значній мірі не відповідає сучасним умовам ринкової економіки. Коли загальна система оподаткування стане прозорою і недорогою в обслуговуванні, в ній почнуть працювати без примусу.

Зазначені фактори щодо податкового законодавства негативно впливають на економіку країни як в цілому так і на кожний суб'єкт господарювання і платника податків. Все це потребує вирішення багатьох питань стосовно податкового законодавства і нормативної бази Податкового кодексу. Адже роль податків при формуванні доходів державного бюджету є вирішальною.

Раціональна система оподаткування може реалізовувати свої функції лише за наявності раціональної організації і системи бухгалтерського обліку за допомогою якого здійснюється суцільне і безперервне спостереження і контроль за діяльністю підприємства. Вся інформація щодо оподаткування ґрунтується на підставі даних бухгалтерської облікової інформації. Це забезпечує можливість дієвого контролю всього процесу стягнення податків.

Розвинуті економічно держави продовжують удосконалювати свою систему оподаткування шляхом зміни і регулювання податкової політики. В економічному аспекті Україна при цьому не є винятком. Зрозуміло, що неможливо створити ідеальну податкову систему, але можна суттєво зменшити існуючі проблеми, якщо враховувати особливості і специфіку економічних відносин у суспільстві в кожному періоді часу.

Значна кількість практичних працівників, зокрема бухгалтери, менеджери і керівники вважають, що вихід є в створенні прозорого, зрозумілого порядку і механізму оподаткування бізнесу. Але на жаль, в нашій країні це не виходить за межі обіцянок і декларацій, за які ніхто не несе відповідальності.

Отже на сьогодні залишаються відкритими такі непрості питання для нашої економіки, бізнесу і людей, які фактично і є платниками податків.

Тому обґрунтованим є вивчення предметів, пов'язаних з системою оподаткування, бухгалтерським обліком і аналізом. При цьому потрібно звертати увагу не тільки на діяльність в сфері освіти, а і на діяльність суб'єктів господарювання, сам процес викладання буде більш різноманітним.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
2. Закон України «Про збір і облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.10р. №2464-VI.
3. Данілов О.Д., Фліссак Н. П. Податкова система та шляхи її реформування: навч. пос. – К.: Парламентське видавництво, 2010. – 216 с.
4. Друри К. Управленческий и производственный учёт. – М. :Юнити», 2007. – 1423с.
5. Податкова система. Навчальний посібник. / За ред. д.е.н., проф. В. Л. Андрущенка. – К.: Видавництво «Центр учбової літератури», 2015. – 409 с.

Палькевич Ю. С.,

канд. економ. наук, старший
науковий співробітник, завідувач
практичною підготовкою студентів
Навчально-наукового інституту
менеджменту та психології
Навчально-наукового-інститут
менеджменту та психології
ДВНЗ «Університет менеджменту
освіти», м. Київ (Україна)

ORCID iD: orcid.org/0000-0001-5021-3264

**РЕГУЛЮВАННЯ ПІЛЬГОВОГО КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських товаровиробників тісно пов'язано з наявністю інвестиційних ресурсів для інноваційного розвитку підприємства, здатного випускати продукцію відповідної якості у необхідних розмірах. Суттєве скорочення можливостей акумулювання аграрними

підприємствами коштів після скасування пільгового оподаткування ПДВ поставило уряд перед необхідністю створення інших джерел фінансування аграріїв, які належать до однієї з найбільш пріоритетних галузей економіки країни.

Державна фінансова підтримка аграріїв на 2018 рік здійснювалася за такими основними напрямками: розвиток тварин, розвиток Фермерських господарств, здешевлення сільськогосподарської техніки, розвиток садівництва та виноградарства. Фінансова підтримка заходів в АПК шляхом здешевлення кредитів – це державна програма щодо залучення позикових коштів на пільгових умовах (табл. 1).

Таблиця 1

Видатки загального та спеціального бюджетів на програми розвитку підприємств АПК на 2014-2018 р. р., млн. грн.

Програми бюджетної класифікації	роки					Відхилення 2018 р. від		
	2014	2015	2016	2017	2018	2017 р.		2016 р. % (р.)
						+;-	% (р.)	
Фінансова підтримка заходів шляхом здешевлення кредитів	-	290,6	300,0	300,0	66,0	-234,0	-4,5 р.	-4,5 р.
Фінансова підтримка заходів АПК	-	-	5,0	60,0	5000,0	+4940,0	+83,3 р.	+100 р.
Підтримка садівництва	43,9	-	-	75,0	300,0	+225,0	+4 р.	-
Підтримка тваринництва	371,2	40,6	50,0	170,0	4000,0	+3830,0	+23,5 р.	+80,0 р.
Фінансова підтримка с.-г. товаровир	-	-	-	4774,3	1945,0	-2829,3	-2,5 р.	-

обників (включаючи розвиток фермерських господарств)								
Надання кредитів фермерським господарствам	-	-	-	-	43,1	+43,1	-	-
Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі на умовах фінансового лізингу	-	-	-	-	3,8	+3,8	-	-
Разом	415,1	331,2	355,0	5379,3	11357,9	+5978,6	103,8 р.	X

Джерело: складено на підставі даних Мінагрополітики та [1, 4, 10].

Багаторазове збільшення фінансування державних програм щодо розвитку підприємств АПК останні 3 роки наочно демонструє визнання сільського господарства однією з найбільш пріоритетних і конкурентоспроможних галузей економіки.

Разом з тим, важко не помітити, що програма забезпечення аграріїв пільговими кредитними коштами за рахунок державного бюджету, яка була призупинена у 2013-2014 роках, розпочала знов діяти з 2015 року, але зменшила обсяги у 2018 р. Майже 5-ти кратне цьогорічне зменшення фінансової державної підтримки пільгового кредитування аграріїв може визначити подібну тенденцію і на 2019 рік. Адже агробізнес стає дедалі більш привабливим для банківського кредитування. Велика увага банків до аграріїв з сегменту малого та середнього бізнесу зумовлена, по-

перше, тим, що такі клієнти в середньому набагато краще виконують свої зобов'язання за кредитами порівняно з великими компаніями. По-друге, конкуренція серед банків на цьому ринку останнім часом загострилась, що спонукає їх йти у більш дрібні сегменти та розширювати коло потенційних клієнтів.

Однак довгострокове банківське кредитування підприємств АПК досі залишається не типовим явищем в Україні.

Досвід економічно розвинутих країн навпаки свідчить про наявність довгострокового кредитування аграріїв. При цьому фермери не беруть участь у конкурсі, а самостійно обирають систему кредитування. Так, організація аграрної кредитної системи США складається з трьох рівнів: система комерційних банків, фермерська кредитна система, Farm Service Agency (остання інстанція до якої можуть звернутися фермери щодо отримання кредиту) [12].

Розвинення багаторівневої системи аграрного кредитування на кооперативних засадах для України є справою майбутнього через брак ресурсів та кризу банківської системи. Для масового запуску іпотечного кредитування за новою для країни формою необхідно провести планомірну, ретельну роботу щодо врегулювання державою значної кількості питань щодо цього процесу (табл. 2).

Таблиця 2

Напрями державного врегулювання іпотечного кредитування
аграріїв України під заставу землі

<i>Основні проблеми кредитування аграріїв під заставу землі</i>	<i>Пропозиції щодо державного врегулювання кредитування аграріїв під заставу землі</i>
Низька ліквідність сільськогосподарських земель (35 % за Постановою НБУ)	Контроль якості послуг приватних нотаріусів та держави щодо оцінки землі та нотаріального посвідчення на

	право власності
Неліквідність поодиноких земельних паїв. Банки цікавлять площі 100 га та більше переважно державної або комунальної власності або землі консолідованих агрохолдингів	Контроль якості інформаційних послуг оцінювачів та ріелторів щодо земельних ділянок як предмета застави
Непрозорість бізнес-моделей малих фермерських господарств	Чітке визначення прав на землю у Земельному кадастрі, виправлення помилок
Висока вартість оформлення прав на заставну землю	Врегулювання алгоритму адекватної цінової політики щодо земельних ділянок як предмету застави
Високі кредитні ризики у аграріїв	Законодавче закріплення створення реєстраційної бази щодо прав власності та ціни на землю
Неврегульованість оподаткування продажу землі	Проведення on-line земельних аукціонів
Неврегульованість обліку земельних ділянок у Земельному кадастрі	Встановлення чіткої бази оподаткування продажу земель: або нормативна грошова оцінка або ціна продажу
Неврегульованість цінової політики щодо земельних ділянок	Запровадження обов'язкового гарантування повернення принаймні 70 % кредиту через механізм негайної реалізації земельної іпотеки
Низька якість інформаційних послуг щодо земельних ділянок як предмету застави	Застосування у якості заставного договору механізму фінансового лізингу: переходу права власності на землю до аграрного підприємства після повної виплати кредиту

Джерело: розроблено з використанням [3].

Отже, державне регулювання аграрного кредитування під заставу землі охоплює досить широке коло питань, які необхідно розв'язувати найближчим часом, особливо якщо розглядати цей вид кредитування як джерело довгострокових інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Бюджетирование агропроизводства 2017 года/ О. Маслак // Пропозиция. — 2016. — № 12. — С. 44-46
2. Грубінка І.І. Державна підтримка аграрних підприємств: іноземний довід та вітчизняний досвід / І.І. Грубінка // МНУ ім. В.О. Сухомлинського;

Глобальні та національні проблеми економіки: електронне наукове фахове видання. – Миколаїв, 2016. – Вип. 10. – С. 776-778.

3. Запах ринку. Чи будуть банки кредитувати під заставу ріллі – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

www.epravda.com.ua/publications/2017/04/25/624207/

4. Здешевлення коротко- і довгострокових кредитів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agravery.com/uk/posts/show/kredit-vs-lizing-ak-derzava-pidtrimue-kupivlu-silgosptehniki>

5. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників у 2017 році // Постанова від 8 лютого 2017 р. № 77. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ru/document/100004170-pro-zatverdzhennya-poryadku-vikoristannya-koshtiv-peredbachenikh-u-derzhavnomu-byudzheti-dlya-finansovoyi-pidtrimki-silskogospodarskikh-tovarovirobnikov-u-2017-rotsi-postanova-kmu-vid-08-02-2017-no-77>

6. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів // Постанова КМУ від 29 квітня 2015 р. № 300. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/300-2015-%D0%BF>

7. Про Державний бюджет України на 2018 рік // Закон України від 07.12.2017 р. № 2246-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>

8. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва // Постанова від 1 березня 2017 р. № 130. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/130-2017-%D0%BF>

9. Стан кредитування АПК у 2015 році. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/17529>

10. Степанюк О.І. Кредитування сільського господарства України : аналіз динаміки / О.І. Степанюк, М.Я. Демчишин, О.В. Турченко // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. – 2016, – Т. 18. – № 2 (69). – С. 155–159.

11. Report by the Secretariat // Trade Policy Review of European Communities/WT/TPR/G/177 – 22 January. – 2007. – P. 1-49.

12. Report by The European communities // Trade Policy Review of United States of America/ WT/TPR/G/177 – 3 March. – 2006. – P. 5-21.

Наливайко Г. В.,

канд. пед. наук, доцент, доцент
кафедри управління проектами та
загальнофахових дисциплін
Навчально-наукового інституту
менеджменту та психології
ДВНЗ «Університет менеджменту
освіти», м. Київ (Україна)

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН НА РЕФОРМУВАННЯ В ОСВІТІ ТА ПРИСКОРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Цивілізаційні процеси розвитку людства спираються на історичні події, внаслідок яких обов'язково відбуваються соціальні зміни у житті населення.

Поняття «соціальні зміни» є стартом у розгляді динамічних процесів суспільства. Воно не містить оцінного компонента і охоплює широке коло різноманітних соціальних змін безвідносно до їх спрямованості. У широкому сенсі під соціальними змінами розуміється перехід соціальних систем, їх елементів та структур, зв'язків і взаємодій з одного стану в інший.

Прийнято соціальні зміни розподіляти за спрямованістю, за ступенем упорядкованості та за швидкістю плинності. У той час соціальні зміни за спрямованістю поділяються на прогрес, регрес, застій; за ступенем упорядкованості – стихійні та організовані; за ступенем впливу на суспільство – еволюційний шлях змін (соціальні

9 November, 2018

реформи) та конфліктологічний шлях змін (соціальні революції, контрреволюції) (рис. 1).

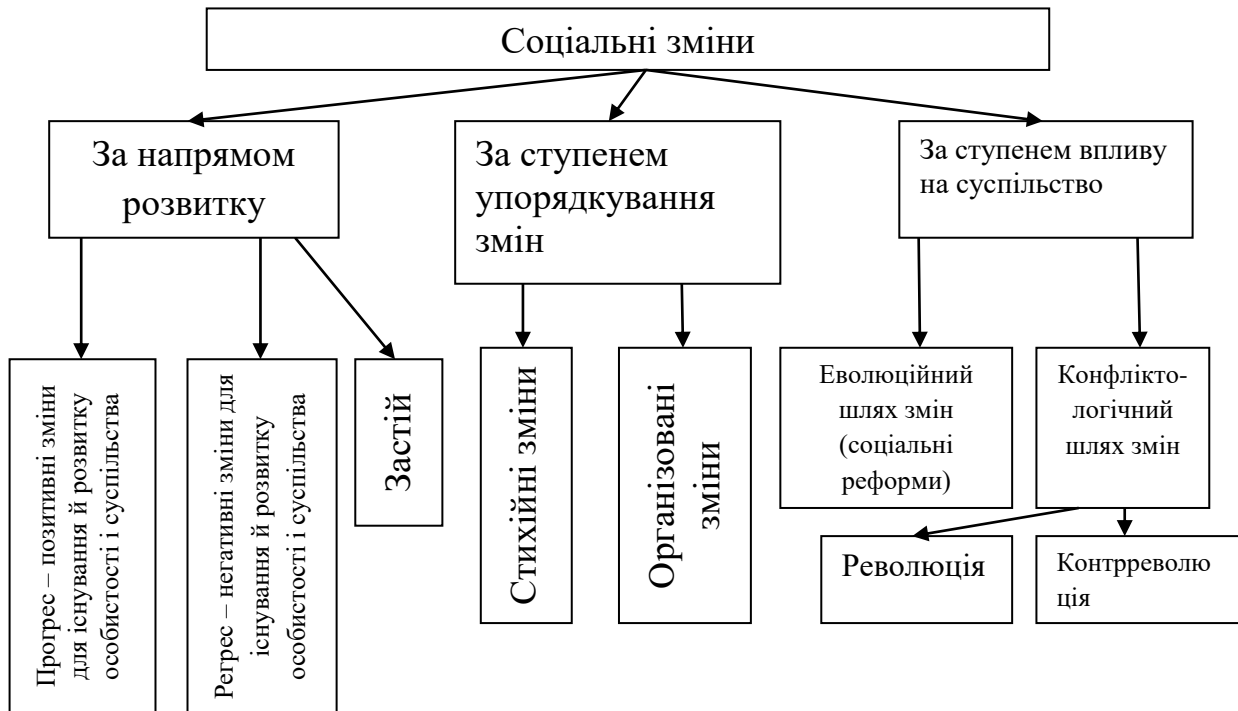

Рис.1. Соціальні зміни

Особливу увагу привертає група соціальних змін за ступенем впливу на суспільство: еволюція, революція, контрреволюція.

Еволюційний шлях змін у суспільстві. Під ним розуміємо плавні, поступові, часткові зміни у суспільстві за допомогою соціальних реформ. Вони можуть охоплювати всі сфери життєдіяльності суспільства – економічну, політичну, соціальну, духовно-культурну. Соціальні реформи, як правило, не зачіпають основ соціальної системи суспільства, а змінюють лише окремі її частини і структурні елементи.

Суб'єктом соціальних реформ, за демократичних умов, виступають правлячі політичні сили або група політичних лідерів

(при авторитарному режимі), що використовують важелі державної влади для здійснення бажаних змін у суспільстві. У залежності від вищезгаданого суб'єкта соціальних реформ процес може стати реформаторським, або конфліктологічним (найчастіше ламають стару і створюють нову державну машину).

Об'єктом реформування може бути будь-який елемент політичної, економічної та інших систем суспільства, включаючи соціальні відносини. Практичне здійснення реформ зазвичай починається зі створення необхідної нормативної бази – прийняття відповідних законів. Наступними будуть кроки в інституційній області – формування нових органів виконавчої та законодавчої влади, трансформація функцій існуючих соціальних інститутів тощо. Надалі через комунікативну підсистему, опосередковують діяльність реформаторів, зміни поширюються на всі сфери життя суспільства.

Під *революційним шляхом* змін у суспільстві розуміємо відносно динамічніші, всебічні, докорінні зміни суспільства. Революційні перетворення носять стрибкоподібний характер і є містком у переході суспільства з одного якісного стану в інший.

І сьогодні поняття «Соціальна революція» є предметом гострих наукових дискусій і суперечок в теорії суспільних наук. Більшість соціологів вбачають в ній соціальну аномалію, відхилення від природного ходу історії. Марксистичні незмінно розглядають революції як закономірні і прогресивні явища в історії людства, вважаючи їх «локомотивами історії», «вищим актом політики», «святом пригноблених і експлуатованих» тощо.

На думку ряду сучасних вітчизняних соціологів, неприпустимо односторонньо розцінювати або еволюційну, або революційну

форму соціальних змін. Це дві різні, але необхідно взаємопов'язані, поєднані сторони соціального розвитку. Вони нероздільні, як дві сторони однієї медалі, і один без одного втрачають будь який сенс, так само, як і парні філософські категорії: кількість і якість, зміст і форма, сутність і явище, причина і наслідок [1].

Якщо реформи і революції передбачають кінцеву мету – розвиток суспільства за певних умов, то *контрреволюційний шлях* розвитку суспільства – це негативні зміни в існуванні й розвитку особистості і суспільства в цілому.

Історичний поступ країн розвиненої демократії довів, що в них відбулися не тільки зміни в системі влади і управління, а й глибока трансформація самого суспільства: склалася багатоукладна, соціально-орієнтована ринкова економіка, виник чисельний середній клас, помітно пом'якшилася соціальна поляризація суспільства; більш демократичними стали владні структури, відбулася диференціація носіїв політичної і економічної влади, отримали розвиток відносини соціального партнерства, значно підвищився рівень життя населення. Цей досвід демонструє практичну можливість усувати соціальні проблеми, що породжували в минулому революційні протести, шляхом еволюційного реформаторського розвитку.

Науково доведено, що у суспільстві спостерігаються політичні, економічні, соціальні цикли: політичні кризи змінюються політичною стабільністю, економічне зростання чергується з економічним спадом, за підвищенням рівня добробуту населення слід його зниження тощо.

З досвіду європейських країн пострадянського впливу, наприклад східні землі Німеччини, де для сприяння об'єднання

країни ще в 90-ті роки сформулювали мету навчання в школі – набуття учнями навчальних та життєвих компетентностей.

Однією з небагатьох конкурентних переваг України сьогодні є освітній потенціал. Але бездіяльність чи надто уповільнений процес у створенні умов для науково-викладацького складу та студентів й університетів загалом потенціал може залишитися потенціалом несправджених сподівань на отримання випускниками вузів необхідної якісної затребуваної професійної підготовки.

Понад два десятиліття Україна не інтегрувалася у світовий освітній простір, продовжуючи тенденції ізольованої радянської системи.

Тепер ми маємо діяти прискорено, майже блискавично [2].

Сучасна Україна лише на шляху розвитку до зразкового демократичного суспільства з соціально захищеними щасливими громадянами.

Надто сповільнений та невпевнений дрібнокроковий поступальний процес розвитку економіки нашої держави не сприяє вдалому реформуванню освітньої галузі у царині вищої освіти. Досі чітко не визначено кількість необхідних фахівців з різних спеціальностей та відповідно вакансій робочих місць для випускників вузів.

Щорічно українські учні виборюють призові місця у міжнародних предметних олімпіадах. Призери мають змогу відразу вибирати вітчизняний вуз, в якому здобуватимуть професійну спеціальність. Але навіть кращі вузи країни не завжди спроможні надати для успішного навчання науково-навчальну базу міжнародного зразка. Тому такі талановиті молоді люди,

отримавши запрошення на навчання, отримують освіту в передових вишах світу.

Закон України № 1556-VII від 1 липня 2014 року «Про вищу освіту», що вступив у дію у вересні того ж року, розширив повноваження самих ВНЗ України і керівництво цими закладами стало відповідальним і підзвітним перед своїми працівниками та студентами. Учасники ж освітнього процесу набули більших повноважень впливати на прийняття рішень у ВНЗ.

Нова редакція Закону також встановила обов'язковість проходження ЗНО для вступу на програми вищої освіти. Але на перехідний період певна кількість пільг збереглась. Системним винятком є іноземці та особи без громадянства, які мають право вступати до українських ВНЗ без складання ЗНО і результати проходження аналогічних ЗНО процедур в інших країнах. Крім того, певна кількість випускників українських шкіл, які не виконали вимог при складанні ЗНО, або вирішили не ризикувати, в останні роки обирають шлях здобуття вищої освіти за кордоном. У подальшому бажаючі мають можливість перевестись до українських університетів.

Система ЗНО протягом кількох років допомагає учням окупованих українських територій вступати до ВНЗ України.

У той же час за даними Світового економічного форуму за складовими Глобального індексу конкурентоспроможності Україна посідала із 148 країн, учасниць досліджень, у 2014 році: 79 місце за якістю системи освіти в цілому; 43 – за станом вищої і професійної освіти в цілому; 115 – за якістю освіти з менеджменту бізнесу; 37 – за якістю початкової освіти; 10 – за охопленням вищою освітою.

Останній показник виявився найвищим з визначених проблем, що є тільки кількісним [3].

Запроваджена ECTS (рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь) дозволила студенту, який набрав протягом семестру необхідну кількість балів (не менше 60):

1. Не складати семестровий контроль з навчальної дисципліни у формі екзамену (диференційованого заліку) й отримати набрану кількість балів як підсумкову екзаменаційну рейтингову оцінку.

2. Складати семестровий контроль у формі екзамену (диференційованого заліку) для підвищення свого рейтингу за цією навчальною дисципліною.

Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою і за шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки й індивідуального навчального плану студента, залікової книжки студента.

Хоча Закон України «Про вищу освіту» і надав ВНЗ більшої автономії, але не існує в нашій країні вільної зміни навчального закладу за системою накопичення кредитів (ECTS), як це добре спрацьовує в країнах ЄС. Особливо набуло гостроти у зв'язку з військовими подіями на сході України.

Постановою КМУ від 28 грудня 2016 року за № 1050 «Деякі питання стипендіального забезпечення» до рейтингу на отримання стипендії включаються усі студенти ВНЗ денної форми навчання. Він формується за результатами успішності в навчальному семестрі – на підставі оцінки з кожної дисципліни. При цьому враховується участь студента у громадській, спортивній і науковій діяльності. Важливо, що процедура складання рейтингу стипендій повинна

бути однаковою для всього курсу – дискримінація в цьому питанні не допускається і карається законом.

Рейтинг успішності студентів вищих навчальних закладів вимірюється у балах. До стипендіальних списків не включаються учні, які набрали кількість балів, меншу за межу незадовільного навчання. Також не отримують права на стипендію особи, які мають академічну заборгованість.

Дуже важливо, що стипендія студентам першого курсу виплачується обов'язково – незалежно від поточних оцінок в першому семестрі. Відповідно до нового порядку, її розмір завжди мінімальний. Можливість отримання стипендії після зимової сесії залежить від середнього балу, отриманого за результатами складання іспитів.

Отримання соціальних стипендій у 2017 році відбувається на підставі письмової заяви студента, стосовно якої стипендіальна комісія вузу приймає рішення про призначення або відмову в наданні соціальної стипендії протягом трьох днів з моменту отримання відповідного звернення.

Право на соціальну стипендію мають студенти, у яких задовільні результати навчання та відсутня академічна заборгованість. Її сума вища за стандартну на 45,5 %.

З отриманням Україною довгоочікуваного громадянами безвізового режиму (з 11 червня 2017 року) на європейському просторі держава отримала високі показники відтоку робочої сили, навіть на тимчасові види робіт, за кордон.

На сьогодні безвізовий режим перетину кордону для українців існує майже з дев'ятьма десятками країн у різних куточках планети. Громадяни України вбачають в цьому, насамперед,

можливість за рахунок хоча б тимчасових підробітків швидко поліпшити своє економічне становище, бо вдома поряд з високими тарифами на комунальні послуги і товари першої необхідності, рівень пенсій та заробітних план пасуть задніх у величезному списку країн світу, серед яких немало найвідсталіших у соціальному плані .

Тому одним з пріоритетних завдань держави і вищої освіти зокрема залишається важливе завдання – створити всі умови для отримання студентами конкурентоспроможної вищої освіти з подальшим працевлаштування в рідній країні з гідним соціальним забезпеченням, щоб люди могли реалізувати свої трудові і творчі потенціали на розквіт України.

Список використаних джерел:

1. *Лекція 10 Соціальні зміни та соціальні процеси – Електроний ресурс.- Режим доступу:*
https://pidruchniki.com/17910211/sotsiologiya/sotsialni_zmini_sotsialni_protsezi
2. *Потрібні зміни: зміст і завдання освітніх реформ – Електроний ресурс.- Режим доступу:*
<https://www.pravda.com.ua/articles/2015/01/27/7056516/>
3. *Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року (Проект), Київ – 2014, [Електронний ресурс]. – Режим доступу:*
<http://www.tnpu.edu.ua/EKTS/strate2014.pdf>

Вініченко А. А.,

канд. історичних наук, старший
викладач кафедри управління
проектами та загальнофахових
дисциплін Навчально-наукового
інституту менеджменту та
психології ДВНЗ «Університет
менеджменту освіти», м. Київ
(Україна)

СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Соціальна структура України відчуває на собі вплив загальноцивілізаційних змін, загальних стратифікаційних процесів, які відбуваються у світі. Українське суспільство тривалий час залишається перед вибором свого шляху розвитку. Тому до цього часу не проясненими залишаються світоглядні, ціннісні координати людської поведінки і взаємин між людьми. Відповідно державна політика стимулює наукову зацікавленість трансформаційними процесами українського суспільства.

Проблемам суспільної трансформації в Україні певну увагу приділили В. Кремень, Д. Видрін, Д. Табачник, В. Литвин. Зокрема, у соціокультурних трансформаціях українського суспільства увага зверталася на повільність і непослідовність змін.

На думку Ю Поліщука підхід до розуміння трансформаційних процесів в посткомуністичних суспільствах повинен бути системноцілісним, щоб були враховані не тільки матеріальні, а й

ідеально-ціннісні чинники, щоб розглядати соціально-культурну реальність суспільства як багаторівневе, матеріальноідеальне утворення [4]

Процес трансформації – це складне поєднання стихійних та свідомих процесів. Під трансформацією соціокультурного простору розуміється системна зміна економічної, політичної, культурної сфери суспільства, а також нормативно-правової бази. Трансформація соціального простору має своїм наслідком соціоструктурне зрушення, в результаті чого змінюються способи організації суспільного життя, існуючі економічні, соціальні і політичні інститути. Це, у свою чергу, веде до зламу цілої мережі рольових позицій і нормативних вимог по відношенню до конкретних членів суспільства, шляхів їх соціалізації [2].

Масштаби, тенденції і особливості протікання структурних перетворень характеризуються комплексом напрямів трансформаційного процесу. Одним із таких напрямів є соціокультурний аспект трансформації, що включає такі чинники, як зміну системи цінностей, кризу ідентичності, пошук нових критеріїв самоідентифікації, історико-культурні й ідеологічні основи, особливості національного менталітету.

З останніми тенденціями розвитку європейського культурного регіону все актуальнішим стає питання про більш чітке окреслення тих культурницьких рис, які є спільними для європейської людини поза залежністю від конкретної національної приналежності [1, С.44]. Сучасний розвиток українського суспільства відбувається під впливом основних факторів:

– необхідності структурного вдосконалення, пов'язаного з необхідністю мобілізації сил і ресурсів для адекватного реагування на зміни в зовнішньому світі;

– потреби в оптимізації внутрішньої його організації для ефективного розвитку всіх засобів життєдіяльності, необхідних для суспільного розвитку, обумовлених еволюцією кожної людини як соціальної істоти.

Сучасне українське суспільство характеризується маргіналізацією практично всіх соціальних груп, що виражається в нечіткості, розпливчатості меж соціальних груп, у відсутності внутрішньої єдності, в кримінальному характері деяких процесів класоутворення. Зростання численних неосновних, маргінальних груп населення ніби примножує соціальну структуру. Як уже зазначалося, сучасні трансформаційні процеси в українському суспільстві супроводжуються соціально-структурними перетвореннями, формуванням нових верств, груп, зміною місця в стратифікаційній системі вже існуючих та зміну соціальної ідентифікації [3, 5].

При цьому у наш час часто говорять про необхідність «відродження української культури». Той, хто намагається зрозуміти місце і роль етнічної культури в національній культурі, повинен прийняти як неминучий факт те, що етнічна культура може існувати лише в умовах безперервної взаємодії з національною. Відходять з народного життя «прикмети старовини глибокої»; міська культура проникає в сільський побут разом з книгами й аудіо- та відеотехнікою, електрикою і водогоном, холодильником і автомобілем. Етнічна культура все більше переселяється в музеї. Її треба знати і вивчати, але жити – в сучасній культурі. Тоді як

становлення Європейського Союзу як колективного утворення органічно передбачає формування європейської ідентичності в межах єдиного соціокультурного простору»[6, 3,С. 72-78]

У західних суспільствах чітко проявляється пряма залежність матеріального достатку і соціального статусу від рівня і якості отриманої освіти, тобто консистентність винагород (дохід, влада, повага) і інвестицій (освіта, професійна майстерність тощо). Винагорода за працю дозволяє певній соціальній страті підтримувати відповідний рівень, спосіб і якість життя. Оскільки у трансформаційному суспільстві економічні і соціальні умови характеризується нестабільністю, невизначеністю, то для того щоб зайняти свою позицію в соціальній структурі і на ринку праці, необхідно постійно підтверджувати свій професіоналізм, компетентність, конкурентоздатність тощо.

Але соціальна структура сучасного українського суспільства характеризується крайньою соціальною неврівноваженістю як на рівні процесів, що відбуваються всередині соціальних груп і між ними, так і на рівні самосвідомості особистості, усвідомлення нею свого місця в системі соціальної ієрархії. Процес “розмивання” традиційних груп населення призводить до становлення нових видів міжгрупової інтеграції за формами власності, за доходами, включеністю у владні структури, соціальною ідентифікацією [2]

Тому сучасна українська культура перебуває на роздоріжжі. У ній, іде ломка стереотипів, які склалися у дорадянські й радянські часи. Мабуть, є підстави вважати, що ця ломка зачепить корінні цінності й ідеали, складові специфічного ядра культури. Сьогодні важливим завданням є інтеграція української спільноти до загальноєвропейського контексту на рівні матеріальної, духовної та

художньої культури [5]. Саме корпоративна культура є одним із чинників інтеграції українського суспільства як на рівні окремих установ та організацій, тобто локальному, так і на регіональному та загальнонаціональному рівнях його внутрішньої та зовнішньої інтеграції. Визначаючи корпоративність як соціальну інтеграцію відповідної спільноти на засадах професійної спорідненості напрямів їх сумісної добровільної діяльності з метою забезпечення власних соціальних потреб та інтересів. За цих умов визначається широке і строкате коло соціальних суб'єктів, що впливають на трансформацію соціокультурного простору України. До вищезазначених соціальних суб'єктів ми відносимо: власників, найманий менеджмент, трудовий колектив з різноманітними прошарками, органи влади, як мотивовану систему щодо дотримання як формальних, так і не формальних інституалізованих соціальних норм, окремих представників органів влади, що намагаються реалізовувати насамперед приватні інтереси. Останні можуть як співпадати з інтересами широкого суспільного загалу, так і суперечити йому.

Соціокультурні умови трансформації українського суспільства безпосередньо пов'язані як із соціально-економічними, демографічними умовами, так і соціальною структурою.

Складна демографічна ситуація є, з одного боку, однією з умов соціокультурних трансформацій, а, з іншого, виступає їх прямим відображенням. Так, демографічні зміни сучасного українського суспільства не наближають його до сталого розвитку та стримують модерну трансформацію його корпоративної культури.

Масштаби, тенденції і особливості протікання структурних перетворень характеризуються комплексом напрямів (зокрема,

соціокультурними, стратифікаційними та інституційними) трансформаційних процесів в українському суспільстві. Суспільна свідомість цілком адекватно відобразила особливості соціальної структури України.

Тому зрозуміло, що однією з найбільш актуальних проблем у бутті сучасних етносоціальних спільнот, зокрема у бутті сучасної України, яка обрала європейський шлях розвитку, є збереження власної самобутньої культури і духовності. Проникаючи в «картину світу» інших народів та культурних епох, ми повинні, перш за все, вивчати та усвідомлювати неповторність «духу народності» українського етносу, що дозволить зберегти власну культурну своєрідність і цілісність у контексті «діалогу» з культурами інших етносоціальних спільнот. Стабілізація соціального простору, виражена в знятті суспільної напруженості, у розв'язанні конфліктних ситуацій, в солідарності всіх соціальних груп, приведе зрештою до соціокультурної визначеності, а значить, до стійкого розвитку громадянського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Абрамович С. Д. Культурна самоідентифікація особистості в сучасному суспільстві: між етноцентризмом та глобалізмом // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. – Вип. 24. – Кам'янець-Подільський : Оіум, 2010. – С. 44.
2. Коваліско Н. В. Методологічні засади соціологічного аналізу трансформацій соціальної структури українського суспільства / Н. В. Коваліско // Режим доступу: http://www.ukr-socium.org.ua/Arhiv/Stati/1_2006/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8B%20%D0%B8%D0%B7%2042-52.pdf
3. Козловець М. А. Європейська ідентичність: уніфікація чи «єдність в розмаїтті?» // Гуманітарний вісник : збірник наукових праць Запорізької державної інженерної академії. – 2009. – Вип. 37. – С. 72-78
4. Поліщук Ю. Соціокультурні трансформації в сучасній Україні як об'єкт дослідження вітчизняних науковців / Ю. Поліщук // Наукові записки

ІПІЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України. – Вип. 2(82) Режим доступу: http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/polishchuk_sotsiokulturni.pdf

5. Соціальні інтереси в контексті соціокультурної модернізації / [за ред. О. Злобіної]. – К. : Інститут соціології НАН України, 2011. – 320 с.

6. Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_524

Гаврилишена О. О.,

канд. пед. наук, старший науковий
співробітник відділу науково-
методичного забезпечення видання
навчальної літератури Інституту
модернізації змісту освіти, м. Київ
(Україна)

ПРОБЛЕМА ПІДРУЧНИКІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ: ДОСВІД ФІНЛЯНДІЇ

Сучасне реформування вітчизняної системи освіти пов'язане з інтеграцією України в європейський і світовий простір, що супроводжується новим вектором розвитку – розбудовою суспільства знань.

Згідно з Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року основним принципом всіх рівнів освіти визначено забезпечення особистісного розвитку людини згідно з її індивідуальними задатками, здібностями, потребами на основі навчання упродовж життя.

Так, у Законі України «Про освіту» підкреслено: «здобувач

освіти повинен мати індивідуальну освітню траєкторію – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання».

За інтенсивного розвитку міжнародного освітнього простору, зазначені проблеми доцільно розв'язувати через інтеграцію з кращими здобутками світової педагогічної думки і творче використання досвіду зарубіжних країн. На особливу увагу заслуговує досвід Фінляндії, яка за даними міжнародних досліджень посідає провідні місця щодо якості освіти.

Особливості шкільної освіти Фінляндії досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Е. Аксьонова, В. Бейзеров, М. Бражник, В. Бутова, О. Вдовіна, Д. Володін, Л. Данилова, Е. Картоваара, Д. Кахара, Н. Б. Крилова, Ю. Лахтінен, О. Матвієнко, Г. Мелеті, С. Поздєєва, О. Румбешта, О. Скопец, А. Тейлор та ін.

Проте, питання розвитку системи забезпечення підручниками шкільної освіти в Україні та Фінляндії є принципово новим і не знайшло належного відображення в педагогічній теорії та практиці.

Розгляд наукової розробленості, законодавчого забезпечення та сучасної практики розвитку системи забезпечення підручниками шкільної освіти в Україні дозволили виокремити низку суперечностей:

- між неперервним розвитком нових знань і неспроможністю школи передати їх учням в умовах застосування застарілого змісту

підручників і невідповідних методів навчання. Дане протиріччя ще можна сформулювати так: «теорія життя» завжди йде попереду «теорії підручника», що веде до наступного результату: життя окремо, підручник окремо.

- між необхідністю особистісно-орієнтованого підходу до навчання учнів як запорукою розвитку особистості школяра і пропозиціями сучасних підручників у вигляді стабільного і єдиного рівня розвитку для всіх школярів;

- між необхідністю реформування вітчизняної системи управління забезпеченням підручниками шкільної освіти на основі вивчення і впровадження позитивного зарубіжного досвіду і відсутністю науково-педагогічних доробок з цієї проблеми.

Отже, актуальність і значущість порушеної проблеми та її недостатня теоретична й практична розробленість обумовили вибір теми дослідження: «Проблема підручників у педагогічній теорії і практиці: досвід Фінляндії».

Тоді за мету ми визначимо аналіз й узагальнення досвіду управління системою забезпечення підручниками шкільної освіти Фінляндії.

У рамках реалізації проекту «Фінська підтримка реформи української школи», розрахованого на 2018 – 2021 роки сьогодні в Україні впроваджується освітня система Фінляндії. Метою проекту є підтримка реформування загальної середньої освіти в Україні та ефективного використання доступних ресурсів та можливостей для підтримки виконання плану заходів щодо впровадження концепції «Нова українська школа». Основною стратегією його реалізації визначено обмін досвідом між фінськими і українськими експертами і навчальними закладами у формі технічної допомоги

(консультації експертів), навчальних візитів та інших видів співпраці і обміну досвідом. Також передбачено зустрічі авторів і видавців фінських та українських підручників для обміну досвідом.

Так, у листопаді 2018 р. в Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти» відбулася робоча зустріч з теми «Створення підручників у Фінляндії: від задуму до школи» з представником Фінського проекту, радником міністра освіти і науки України з питань освітнього середовища та стандартів паном Яркко Лампіселька, який опікується питаннями підручників, електронними підручниками, платформою і контентом. З роз'яснень пана Яркко розкриємо алгоритм створення підручників у Фінляндії.

Питаннями освіти у Фінляндії опікується Національна освітня Рада Фінляндії (анг., the Finnish National Agency for Education). Саме вона розробляє Національний курикулум. Вважаємо за доцільне перейти до розкриття сутності поняття «курикулум».

Курикулум – термін, вживаний у галузі освіти. Так називають формалізований пакет курсів і їх зміст, запропонований і затверджений навчальними інституціями, як необхідний для успішного виховання учнів. Термін походить від латинського слова *curriculum*, що оригінально означає програми для розвитку, за допомогою яких діти стають дорослішими.

З пояснень пана Яркко, цей термін фіни використовують понад ста років і сутність залежить від контексту. В одному контексті, курикулум – це освітній стандарт держави стратегічного рівня, який розробляє Національна освітня Рада, в іншому – навчальний план або індивідуальна програма розвитку конкретного учня.

Курикулум є основою для всіх процесів навчання і викладання у школі. Це загальна концепція, всеосяжна за змістом і складна на практиці. У широкому сенсі, курикулум визначає знання, вміння, установки та методи їх формування. Він охоплює такі сфери, як зміст предметів, педагогічні методи і підходи, поточне й підсумкове оцінювання, а також відповідні ресурси для організації, впровадження та викладання навчальних програм.

У Фінляндії останні освітні реформи загальної середньої освіти відбуваються з 2014 року. Поступово приймалися і впроваджувалися нові національні курикулими на всіх рівнях школи. У 2015 році затверджено курикулум для загальної середньої освіти. Нові навчальні програми на місцевому рівні, які ґрунтуються на основному національному курикулумі, були впроваджені для початкової та середньої освіти з серпня 2016 року.

Щоб запустити ці процеси реформування, Національна освітня Рада робила оголошення про наміри створення нового курикулуму за 2 – 4 роки до впровадження, оскільки, як наслідки, діючі підручники не будуть відповідати новим стандартам. Тому, одночасно з цим процесом, видавництво починає добір авторів для роботи над новим змістом шкільних підручників. Процес починається від видавництв. Вони мають зв'язки з науково-дослідними інститутами і вчительськими профспілками. По рекомендаціям, роблять добір професіоналів і формують авторський колектив. Обов'язково до авторського колективу повинні входити:

- шкільний вчитель;
- методист університету з викладання методики даного

предмету;

- вчений з даної галузі науки.

Обов'язково видавництво має кадровий резерв.

З власного досвіду роботи у таких авторських колективах, пан Яркко наголошував, що оптимальна кількість членів колективу 5 – 7 людей. При такій кількості фахівців, існує творча динаміка, і важко переступити межу, де починається нелад. Автори складають угоду з видавництвом про написання шкільного підручника. За собою видавництво залишає право користування матеріалами для подальших публікацій.

Після створення нового підручника, як правило, це період перепадає на жовтень місяць, видавництва організовують книжкові ярмарки, виставки, на які запрошують вчителів. Вчителі обирають підручник, який їм сподобався і на «вчительських вечорницях», які організовують видавництва, проходять методичний курс навчання за новим змістом підручника і методикою викладання. Далі ініціатива виходить від вчителя. Він подає пропозиції стосовно використання підручників директору школи, а директор надає заявку до міської ради. У кожній міській раді є програма про закупівлю підручників.

Є така тенденція, що малі адміністративні центри – муніципалітети, зазвичай закупляють однакові підручники, великі – підручники різних авторських колективів.

Цікавим є той факт, що з 1991 р. Фінляндія відмінила практику ліцензування та надання грифів як непотрібну.

У той же час, пан Яркко зазначив, що майбутнє за е-підручниками. На його думку, друкований підручник як концепція, ідея зникає.

На основі проаналізованого матеріалу, можна дійти висновку, що управління системою забезпечення друкованими підручниками шкільної освіти Фінляндії чітко налагоджена, і залежить від вподобань кожного вчителя.

Подальші наукові розвідки пов'язуємо з розкриттям питання розвитку системи забезпечення е-підручниками шкільної освіти Фінляндії, особливо враховуючи те, що Фінляндія регулярно визнавалася лідером з використання наукових і технологічних досягнень.

Список використаних джерел:

1. Волинець Л. Напрацювання ключових механізмів забезпечення якості загальної середньої освіти у Фінляндії (друга пол. XX ст.) / Людмила Волинець // Порівняльно-педагогічні студії. – 2014. – № 1(19). – С. 92 – 99.
2. Законі України «Про освіту» № 2145-VIII [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Іванюк І. В. Формування цифрової компетентності вчителів Фінляндії у світлі останніх освітніх реформ / І. В. Іванюк [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://conf.iitlt.gov.ua/Images/Files/Ivaniuk_494_1521292305_file.docx.
4. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%83%D0%BC>
5. Угода між Урядом України та Урядом Фінляндської Республіки «Про реалізацію проекту «Фінська підтримка реформи української школи» № 246_001-18 [електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246_001-18.
6. Указ президента України №344/2013 «Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
7. Ямишина С. Н. Для кого пишуть учебники? / Светлана Николаевна Ямишина // Народное образование. – 2010. – № 1. С. 209 – 213.
8. Action plan for the implementation of the key project and reforms defined in the Strategic Government Programme [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: <http://valtioneuvosto.fi/documents/10616/1986338Action+plan+for+the+implementation+Strategic+Government+Programme+EN.pdf>.
9. Finland: Ongoing_Reforms_and_Policy_Developments [Електронний

9 November, 2018

ресурс]. – 14 December, 2016. – Режим доступу:
https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Finland:Ongoing_Reforms_and_Policy_Developments.

10. Teacher Education. Finnish National Agency for Education [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу:
http://oph.fi/english/education_system/teacher_education.

Бочарова С. П.,

вчитель Київської санаторної
школи-інтернат
№22, м. Київ (Україна)

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Серед напрямів удосконалення впровадження ІКТ-технології в управління ЗЗСО (в нашому випадку в СШ № 22 м. Києва) виділяються такі: організація систематизації змісту внутрішньої та зовнішньої інформації, необхідної для управління школою у розрізі «навчальний рік»; упровадження нових форм спілкування (через електронну пошту, відеоконференції, участь у роботі Інтернет – конференцій, форумів тощо), відповідність, достатність змісту та обсягу управлінської інформації потребам суб'єктів управління і освітнього процесу школи для забезпечення якості надання освітніх послуг в школі; організованість і взаємоузгодженість дій суб'єктів управління і освітнього процесу у структурі системи інформаційного забезпечення управління якості надання освітніх послуг в школі; наявність та раціональне використання засобів організаційної техніки для реалізації технологій збереження, представлення і використання інформації даних і документів.

Упровадження ІКТ у методичну роботу школи нині стає необхідністю, адже інформаційне суспільство потребує інформаційної культури від кожного його члена.

Основними напрямками методичної роботи з використання ІКТ в СШ №22 м. Києва є: створення методичної бази та обладнання кабінетів (підключення до Інтернету, наявність принтерів, сканерів); організація й проведення навчальних занять для вчителів та вихователів із напрацювання навичок роботи з сучасними операційними системами й прикладним програмним забезпеченням; підготовка матеріалів методичного характеру (пам'ятки, схеми, рекомендації); поширення педагогічного досвіду; створення галереї-презентації творчих учителів школи, де відображено матеріали діяльності вчителя, що розкривають його педагогічну майстерність і творчий потенціал.

Отже, використання ІКТ виводить організацію методичної роботи школи на новий, більш ефективний рівень, що відповідно позитивно впливає на освітній процес школи і сприяє постійному творчому зростанню вчителів та вихователів СШ № 22 м. Києва.

З огляду на вищесказане, для якісної організації методичної роботи в школі керівник ЗЗСО будь-якого рівня (директор, заступник директора, голова методичного об'єднання та ін.) має володіти певним рівнем інформаційно-комунікаційної компетентності. З метою розвитку ІКТ компетентності в СШ №22 м. Києва впроваджуються такі форми методичної роботи: система постійно діючих семінарів з питань удосконалення навиків роботи на комп'ютері з різними програмами і використання ІКТ в освітньому процесі; індивідуальні консультації за запитом; система проблемних семінарів на основі вивчення освітніх потреб у використанні ІКТ; система майстер-класів, стажувань у педагогів компетентних в ІКТ; науково-практичні конференції; тренінги; навчально-методичні студії; система дистанційного навчання.

Такі форми роботи спрямовані на формування та вдосконалення інформаційної грамотності керівників школи, а саме: здатності розуміти сутність

обробки інформації, знаходити інформацію в різних джерелах, користуватися автоматизованими системами пошуку та обробки інформації, інтерпретувати інформацію, використовувати моделювання для вивчення різноманітних об'єктів та явищ, виконувати аналіз інформаційних моделей, формування умінь усвідомленого використання сучасних інформаційних технологій у роботі школи; знайомство с електронними засобами за предметами, мультимедійними навчальними та довідковими посібниками, Інтернет-ресурсами; обговорення та відпрацювання методичних прийомів їх використання. Передбачають здобуття та удосконалення навичок користувача, формування готовності використовувати ІКТ в своїй професійній діяльності.

Також серед важливих напрямів інформатизації в СШ № 22 м. Києва є обладнання автоматизованого робочого місця керівника. Автоматизоване робоче місце керівника – це засіб підвищення продуктивності інтелектуальної праці щодо збирання, зберігання, аналізу, систематизації, узагальнення, передавання значущої інформації та використання її для прийняття рішень. Автоматизоване робоче місце керівника школи має відображати зміст його професійної діяльності, принципово новий рівень інформатизації забезпечення управління.

Ми впевнені, що створення інформаційних веб-ресурсів, як правило, уособлюється у діяльності сайту школи. Саме це дозволить здійснювати методичний супровід освітнього процесу оперативно, без зайвих часових затрат через вчасне інформування та консультування.

Сайт розкриває можливості тісного спілкування з учителями, вихователями та батьками учнів школи. За допомогою різноманітних віртуальних ресурсів вчитель отримує методичну допомогу в зручний для нього час (рис.1).

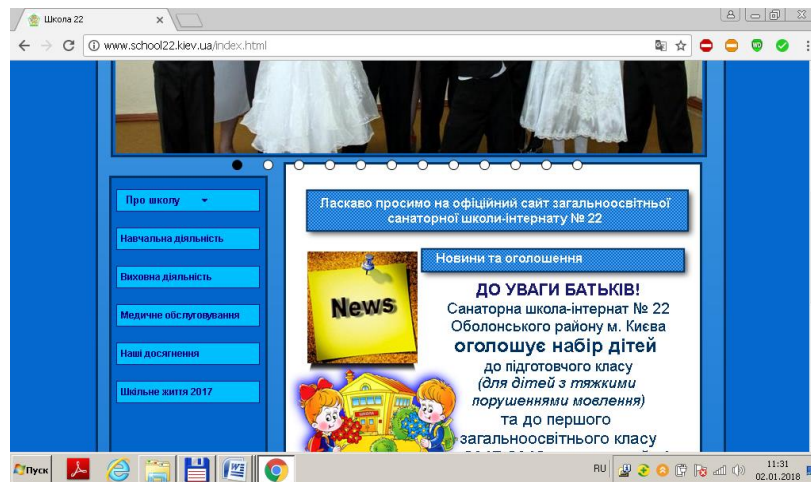

Рис.1. Сайт санаторної школи-інтернат № 22 Оболонського району м. Києва

Віртуальне діагностування потреб та запитів усіх учасників освітнього процесу сприяє правильному вибору форм та методів роботи, що сприятимуть розв'язанню проблем у реалізації завдань освітнього процесу. Окрім того, з метою популяризації освітніх послуг, які надає школа та залучення інвесторів адміністрацією школи на різних платформах було створено форуми, веб-сторінки тощо (рис.2).

Рис.2. Веб-сторінка санаторної школи-інтернат № 22 Оболонського району м. Києва в «Соціалній мережі для тих, хто допомагає дітям»

Також, на нашу думку, важливою складовою професійної компетентності педагогічного колективу школи є самоосвіта. Методист, володіючи навиками використання сучасних технологій, повинен створити такий віртуальний простір, яким зумів би зацікавити педагога та сприяти його самоосвіті.

З метою активізації методичного супроводу здійснення інформаційної діяльності, впорядкування системи роботи щодо впровадження інформаційних технологій у методичній роботі СШ № 22 м. Києва нами було удосконалено планування даного напрямку роботи (додаток В). Вузловими питаннями даного напрямку стали: опрацювання нормативних документів, якими слід керуватися при підготовці та здійсненні інноваційної освітньої діяльності; інформатизація діяльності методичної роботи закладу; розробка та застосування електронного плану роботи СШ № 22 м. Києва; створення автоматизованих робочих місць керівників закладу; проведення моніторингу професійної компетентності та рівня готовності педагогічних працівників школи до впровадження інформаційних технологій; розробка проектів дослідження з конкретних методичних тем; створення медіотеки навчальних занять з метою забезпечення інформаційного супроводу процесом навчання; створення інформаційно-статистичного комп'ютерного каталогу банку даних СШ № 22 м. Києва.

Враховуючи пріоритетні напрямки розвитку сучасної освіти, використання сучасних інформаційних технологій в роботі керівника школи надасть можливість вирішити такі питання, як створення єдиної інформаційної системи управління якістю освіти в школі, використання тестових технологій, створення системи централізованого комп'ютерного обліку, формування оптимальної моделі управління ЗЗСО.

Зокрема, пріоритетними напрямками з даного питання у роботі методичного кабінету в СШ № 22 м. Києва є оснащення школи сучасними засобами інформаційних технологій; створення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації; подальше вдосконалення навчання інформатизації (рис. 3).

9 November, 2018

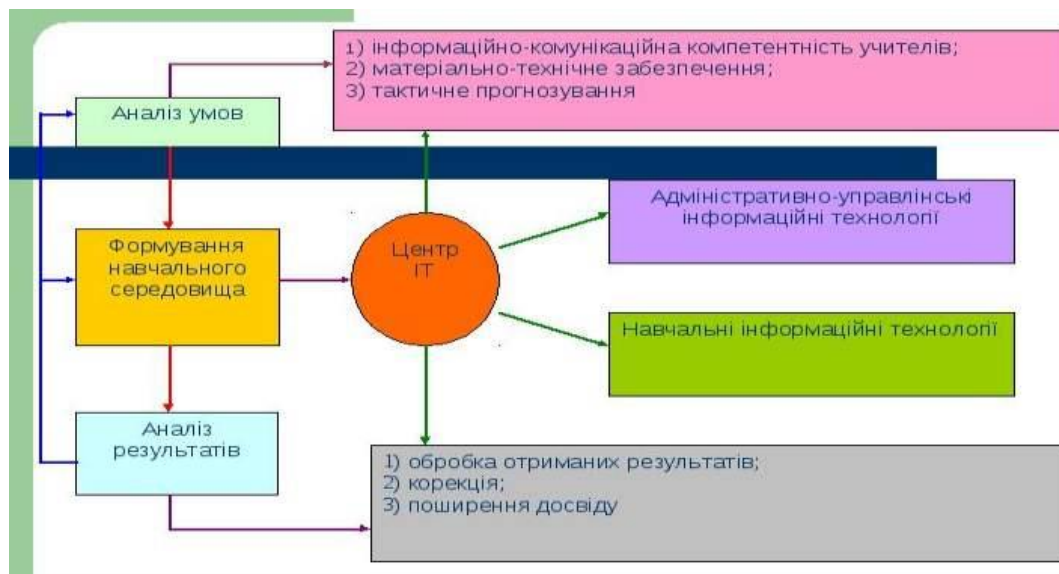

Рис. 3. Модель впровадження ІКТ в управління методичною роботою санаторної школи-інтернат № 22 Оболонського району м. Києва

З рисунку 3 видно, що однією з функцій методичної роботи є інформаційне забезпечення педагогічних працівників СШ № 22 м. Києва. Напрямки цієї роботи можна також показати схемою (рис. 4).

Для вдосконалення всієї системи роботи з підвищення теоретичної та практичної підготовки педагогічних працівників закладу, насамперед, необхідно забезпечити різноманітність форм її організації.

Форми методичної роботи розраховані на опрацювання комплексу важливих актуальних теоретичних питань. Характерною особливістю цих форм є органічний взаємозв'язок теорії і практики. Їх тематика виокремлюється з системи необхідних професійних знань, пов'язана з основною науково-методичною проблемою, а також із запитами та потребами вчителів.

9 November, 2018

Рис. 4. Інформаційне забезпечення педагогічних працівників санаторної школи-інтернат № 22 Оболонського району м. Києва

Розміщення матеріалів, опитувань, діагностик на сайті забезпечує не тільки швидку дію на вчителя, але мимоволі заставляє вчителя навчитись працювати з веб-ресурсами. Зважаючи на вищезазначене, нами було розроблено модель діяльності сайту методичної служби санаторної школи-інтернат СШІ № 22 м. Києва (рис. 5).

Рис. 5. Модель діяльності сайту методичної служби санаторної школи-інтернат № 22 Оболонського району м. Києва.

Представлена на рис. 5 модель діяльності сайту методичної служби санаторної школи-інтернат сприятиме формуванню умінь учителя користуватися послугами поштових серверів, використовувати віртуальні диски Google, Ukr.net, а також удосконалюватиме навички володіння персональним комп'ютером й програмним забезпеченням, що дає доступ до веб-джерел.

Таким чином, запропоновані вище нами рекомендації щодо управління інформаційним забезпеченням ЗЗСО з використанням ІКТ реалізуються через

організацію методичної роботи в школі, що сприяє підвищенню рівня освітнього процесу ЗЗСО. Реалізація перерахованих вище можливостей дозволить керівнику школи створити комплексну систему управління методичною роботою. Основне призначення цієї системи полягає у автоматизації процесів інформаційно-методичного забезпечення, інформаційній взаємодії (на базі локальних і глобальних мереж) всіх учасників освітнього процесу з працівниками органів управління освітою. Завдяки реалізації окресленої вище системи вчителі школи можуть вчасно ознайомитися з новими наказами та розпорядженнями, ідеями учителів новаторів, дізнатися про нові підручники, реалізовувати самоосвітню діяльність через семінари та конференції, використовувати в освітньому процесі різноманітні ресурси мережі Інтернет. Впровадження нових інформаційних технологій вселяє надію на те, що буде максимально вирішено головне завдання «Нової української школи» – найбільш повне задоволення пізнавальних потреб школярів та їх всебічний розвиток та створення єдиного освітнього середовища ЗЗСО.

Збірник матеріалів
Міжнародного науково-практичного семінару
«Економічні, соціальні та інформаційні аспекти європейських
інтеграційних процесів»

За авторською редакцією

Міжнародний науково-практичний семінар «Економічні, соціальні та інформаційні аспекти європейських інтеграційних процесів»: Матеріали Міжнародного науково-практичного семінару «Економічні, соціальні та інформаційні аспекти європейських інтеграційних процесів» 9 листопада 2018 р. – К.: Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2018. – електрон. опт. диск. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://umo.edu.ua/materiali-konferencij-nimp>

Підписано до руку 18.12.2018 Ум.друк.арк. 2,27
Електрон. опт. диск. Times New Roman. Зам № 26.
Електроний ресурс

Навчально-науковий інститут менеджменту та психології
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
04053, м. Київ, вул. Січових Стрільців 52-а,
корп.1. Тел.: (044) 484-01-98